

Høringsinstansene

Høringsbrev - Forslag til forskriftsendringer - Krav om relevant kompetanse i undervisningsfag m.m.

1. Innledning

Vi sender med dette på høring et forslag om revidering av kapittel 14 i forskrift til opplæringsloven. Kunnskapsdepartementet har allerede hatt endringer i opplæringsloven kapittel 10 på høring, og foreslår i Prop. 82 L (2014-2015) bl.a. at unntaket som innebærer at lærere utdannet før 01.01.2014 ikke trenger relevant kompetanse i undervisningsfaget oppheves.

Du kan lese høringsdokumentene og svare på høringen her:

Høringsfristen er 26.05.2015.

Vi vil helst at du sender inn svar gjennom lenken over, men du kan også sende høringsinnspill til vår e-post eller postadresse.

Våre høringer er åpne for alle, og alle som ønsker det, kan sende innspill til oss.

Vi sender høringer på e-post til postmottak i sentrale organisasjoner. Hvis dere har underliggende etater, råd eller andre tilknyttede virksomheter som er relevante, ber vi dere om videresende høringen til dem.

Om høringen

Vi foreslår i denne høringen at det skal fremgå av kapittel 14 i forskrift til opplæringsloven at lærerne som i dag er unntatt kravet, fremover kun skal omfattes av krav til relevant kompetanse i undervisningsfaget dersom de underviser i fagene matematikk, engelsk, norsk, samisk eller norsk tegnspråk i grunnskolen. Krav om relevant kompetanse i engelsk for å undervise på barnetrinnet er også nytt.

For øvrige lærere foreslår vi at utdannelsesstidspunktet fremdeles er avgjørende for om kravet til relevant kompetanse i undervisningsfaget må oppfylles. Det blir med andre ord ikke foreslått noen realitetsendringer for de som underviser i videregående opplæring. Også for lærere på ungdomstrinnet som underviser i andre fag enn matematikk, engelsk, norsk, samisk eller norsk tegnspråk, vil utdannelsesstidspunktet fortsatt være avgjørende for om de må oppfylle krav om 30 relevante studiepoeng for å undervise i faget.

Vi foreslår også å endre betegnelsen på den treårige lærerutdanningen for tospråklige, slik at den samsvarer med betegnelsen som brukes i forskrift om opptak til høyere utdanning. Vi foreslår videre å tydeliggjøre i en egen bestemmelse at høyere utdanning angitt i annet enn studiepoeng, f.eks. vekttall, regnes for å tilfredsstille forskriftens krav om studiepoeng.

Det tas sikte på at de foreslåtte endringene skal tre i kraft i juli/august 2015.

I tillegg til de konkrete spørsmålene som stilles i dette brevet, ber vi om generelle eller spesielle innspill til utformingen av endringsforslagene.

2. Bakgrunn for forslaget

Kunnskapsdepartementet har i oppdragsbrev 08-15 bedt Utdanningsdirektoratet om å utarbeide et forslag til endringer i kapittel 14 i forskrift til opplæringsloven.

I strategien *Lærerløftet – På lag for kunnskapsskolen*, som regjeringen la frem høsten 2014, fremgår det blant annet at regjeringen vil at alle lærere i grunnskolen som underviser i de sentrale fagene matematikk, engelsk, norsk, samisk og norsk tegnspråk, skal ha fordypning i faget. For å nå dette målet ønsker regjeringen å skjerpe kompetansekravene og gjennomføre en omfattende satsing på videreutdanning for lærere.

Kunnskapsdepartementet foreslår i Prop. 82 L (2014-2015) bl.a. at opplæringsloven § 10-2

2

tredje ledd andre punktum oppheves. Dette var på høring fra 22.10.2014 til 05.01.2015. Departementets forslag innebærer at alle fast ansatte lærere som fullførte sin utdanning før 01.01.2014, fremover vil være omfattet av kravet om relevant kompetanse i undervisningsfag i § 10-2 første ledd. Det innebærer også at de som har fullført tidligere allmennlærerutdanning etter 01.01.2014, ikke lenger vil være unntatt kravet i § 10-2 første ledd.

Endringene som departementet foreslår innebærer at kravet om relevant kompetanse i undervisningsfag vil gjelde for langt flere lærere enn i dag. Departementet foreslår å endre opplæringsloven slik at den åpner for å innføre krav for alle fast ansatte lærere. Proposisjonen legger føringer for store deler av de endringer i kapittel 14 i forskrift til opplæringsloven som med dette sendes på høring. Departementet uttaler i proposisjonen at det vil bli foreslått regulert i forskrift at de lærerne som i dag er unntatt kravet, fremover kun skal omfattes av kravene dersom de underviser i fagene matematikk, engelsk, norsk, samisk eller norsk tegnspråk i grunnskolen. I øvrige fag og på øvrige trinn vil lærerne som i dag er unntatt kravet om relevant undervisningskompetanse, fortsatt være unntatt kravet. Denne nærmere forskriftsreguleringen er det som høres i denne høringen fra Utdanningsdirektoratet.

3. Gjeldende rett og foreslåtte lovendringer

3.1 Gjeldende rett

Opplæringsloven kapittel 10 og forskrift til opplæringsloven kapittel 14 inneholder regler om både *tilsetting* av undervisningspersonale, og krav for at den enkelte lærer skal kunne *undervise* i det enkelte fag. Kravene til relevant kompetanse i undervisningsfaget, jf. opplæringsloven § 10-2, gjelder i dag kun lærere som er ferdig utdannet etter 01.01.2014, unntatt de som fullfører tidligere allmennlærerutdanning også senere. Grensen ved 01.01.2014 har sammenheng med overgangen fra tidligere allmennlærerutdanning til den nye grunnskolelærerutdanningen. Kravene til kompetanse for å *undervise* i det enkelte fag er etter kapittel 14 følgende:

- På barnetrinnet kreves det 30 studiepoeng relevant kompetanse for å undervise i fagene norsk, samisk, norsk tegnspråk eller matematikk.
- På ungdomstrinnet kreves det 60 studiepoeng relevant kompetanse for å undervise i fagene norsk, samisk, norsk tegnspråk, matematikk eller engelsk. Det kreves 30 studiepoeng relevant kompetanse for å undervise i de fleste øvrige fag på ungdomstrinnet.
- I den videregående skolen kreves det 60 studiepoeng/ett år relevant kompetanse for å undervise i alle fag, med unntak av faget prosjekt til fordypning.

Skoleeier kan, så langt det er nødvendig, fravike kravet om relevant kompetanse i undervisningsfaget i tilfeller der skolen ikke har nok kvalifisert undervisningspersonale i faget, jf. fjerde ledd i § 10-2 i opplæringsloven. Dette er noe som skal tas stilling til hvert skoleår. Det fremgår av Prop. 82 L (2014-2015) at dette unntaket bør bestå i 10-15 år.

Krav om relevant kompetanse i undervisningsfaget gjelder ikke for de som er midlertidig ansatt

etter § 10-6 eller etter arbeidsmiljøloven, eller de som er ansatt på vilkår om å fullføre en påbegynt lærerutdanning etter § 10-6a, jf. opplæringsloven § 10-2 tredje ledd første punktum.

3.2 Foreslåtte lovendringer som har betydning for denne høringen

I Prop. 82 L (2014-2015), som skal behandles i Stortinget før sommeren, foreslår departementet å oppheve § 10-2 tredje ledd andre punktum, som i dag lyder: «Kravet gjeld heller ikkje for den som før § 10-2 vart sett i kraft, hadde tilfredsstillande kompetanse etter dagjeldande krav for tilsetjing i undervisningsstilling, eller den som etter at § 10-2 vart sett i kraft, har fullført tidlegare allmennlærerutdanning.» Det innebærer at hovedregelen om at alle lærere skal ha relevant kompetanse i faget han eller hun underviser i, vil gjelde alle fast

ansatte lærere. Departementet ønsker at det reguleres i forskrift at lærerne som i dag er unntatt kravet, fremover kun skal omfattes av kravene dersom de underviser i fagene matematikk, engelsk, norsk, samisk eller norsk tegnspråk i grunnskolen.

4. Utdanningsdirektoratets vurderinger og forslag

4.1 Unntak fra kravet om relevant kompetanse for lærere som er utdannet før 01.01.2014, med mindre de skal undervise i fagene matematikk, engelsk, norsk, samisk og norsk tegnspråk i grunnskolen

Det er i dag et krav om at lærere som underviser i matematikk, norsk, samisk eller norsk tegnspråk på barnetrinnet må ha 30 studiepoeng som er relevante for å undervise i det enkelte faget. På ungdomstrinnet er det krav om 60 studiepoeng relevant utdannelse for å undervise i fagene matematikk, engelsk, norsk, samisk eller norsk tegnspråk. På ungdomstrinnet er det i de fleste øvrige fag krav om 30 studiepoeng relevant utdannelse. Etter gjeldende rett er imidlertid alle som oppfylte tilsetningskravene før 01.01.2014 unntatt kravene til relevant kompetanse i undervisningsfaget. Også de som senere fullfører tidligere allmennlærerutdanning, som er et begrenset antall lærere, er unntatt. For enkelhetens skyld nevnes i det følgende ikke de som etter 01.01.2014 består tidligere allmennlærerutdanning særskilt, men det samme foreslås å gjelde for denne gruppen som for de som var ferdig utdannet før 01.01.2014.

Kunnskapsdepartementet har allerede gjennomført høring av spørsmålet om å oppheve unntaket i opplæringsloven § 10-2 tredje ledd andre punktum, som lyder: «Kravet gjeld heller ikke for den som før § 10-2 vart sett i kraft, hadde tilfredsstillende kompetanse etter dagjeldende krav for tilsetjing i undervisningsstilling, eller den som etter at § 10-2 vart sett i kraft, har fullført tidlegare allmennlærerutdanning.» Dette unntaket fra kravet til relevant kompetanse i undervisningsfaget er også foreslått opphevet i Prop. 82 L (2014-2015). Forutsatt at forslaget til lovendring blir vedtatt, vil lovens hovedregel bli at *alle* fast ansatte lærere må oppfylle kravet om relevant kompetanse i faget de skal undervise i.

På denne bakgrunn er det unntak fra hovedregelen om at alle fast ansatte må ha relevant kompetanse i undervisningsfaget som foreslås nå. Det foreslås å videreføre unntaket om at lærere som før 01.01.2014 oppfylte tilsetningskravene ikke må ha et gitt antall studiepoeng relevant kompetanse for *undervise* i det enkelte fag i den videregående skolen. Det tilsvarende unntaket foreslås videreført for lærere som på ungdomstrinnet underviser i andre fag enn matematikk, engelsk, norsk, samisk eller norsk tegnspråk.

På barnetrinnet foreslås det å ikke lenger skille mellom lærere utdannet før og etter 01.01.2014, slik at *alle* fast ansatte lærere på barnetrinnet må ha 30 relevante studiepoeng for å undervise i matematikk, engelsk, norsk, samisk og norsk tegnspråk.

Spørsmål: Bør lærere som før 01.01.2014 oppfylte tilsetningskravene fremdeles unntas fra kravet om et gitt antall studiepoeng relevant kompetanse for å *undervise* i det enkelte fag i den videregående skolen?

Spørsmål: Bør lærere som før 01.01.2014 oppfylte tilsetningskravene fremdeles unntas fra kravet om et gitt antall studiepoeng relevant kompetanse for *undervise* i andre fag enn matematikk, engelsk, norsk, samisk eller norsk tegnspråk på ungdomstrinnet?

4.2 Krav til relevant kompetanse for å undervise i engelsk på barnetrinnet

Det er i dag ikke krav om relevant kompetanse i engelsk for å undervise i engelsk på barnetrinnet. Det fremgår imidlertid av *Lærerløftet* at regjeringen vil at *alle* lærere i grunnskolen som underviser i de sentrale fagene matematikk, engelsk, norsk, samisk og norsk tegnspråk, skal omfattes av kravet om å ha relevant kompetanse i undervisningsfaget.

Vi hører derfor et forslag om å utvide gjeldende forskriftskrav på barnetrinnet, slik at det blir et krav om 30 studiepoeng relevant kompetanse for å undervise i engelsk på barne

trinnet, uavhengig av når læreren fullførte utdanningen sin.

Spørsmål: Bør det innføres et krav om at alle fast ansatte lærere må ha 30 relevante studiepoeng for å undervise i engelsk på barnetrinnet?

4.3 Betegnelsen på treårig faglærerutdanning for tospråklige

Ett av de alternative tilsettingskravene i §§ 14-2, 14-3 og 14-5 er i dag "3-årig faglærerutdanning for tospråklege, jf. godkjent plan". Utdanningen har imidlertid ingen godkjent rammeplan og regnes ikke som faglærerutdanning. Kunnskapsdepartementet fastsatte 18. mars 2013 forskrift om rammeplan for faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag. Som følge av dette ble forskrift om opptak til høyere utdanning 21. januar 2014 endret slik at "tre-årig lærerutdanning for tospråklige lærere" er fastsatt som et felles navn for de ulike tilbudene som finnes.

Vi foreslår på denne bakgrunn å endre betegnelsen fra «3-årig faglærerutdanning for tospråklege» med henvisning til en godkjent plan, til «treårig lærerutdanning for tospråklige lærere» gjennomgående i kapittel 14.

Spørsmål: Er dere enige i at betegnelsen bør endres til «treårig lærerutdanning for tospråklige lærere»?

4.4 Høyere utdanning angitt i annet enn studiepoeng

Tidligere hadde alle lærere på barnetrinnet som var omfattet av kompetansekrav, sin utdanning angitt i studiepoeng. I og med at flere lærere med utdanning fra tidligere nå blir omfattet av kravene, mener vi det er behov for å presisere at høyere utdanning angitt i annet enn studiepoeng, regnes for å tilfredsstille forskriftens krav om studiepoeng. Vi foreslår at dette tydeliggjøres i en egen bestemmelse, og at dette tas inn i en ny § 14-10. Gjeldende § 14-10 blir ny § 14-11. Bestemmelsen skal forstås slik at tilsvarende omfang av høyere utdanning, f.eks. angitt i vekttall, års- halvårs- og kvartårsheter eller utenlandsk angivelse av studiepoeng, regnes for å tilfredsstille kravene om studiepoeng i kapittel 14.

Spørsmål: Er dere enige i at det i en egen bestemmelse presiseres at høyere utdanning angitt i annet enn studiepoeng, regnes for å tilfredsstille forskriftens krav om studiepoeng?

4.5 Oppheve tredje ledd i forskriften § 14-9

Av § 14-9 tredje ledd fremgår følgende: «Ein allmennlærer som starta si allmennlærerutdanning våren 2007 eller seinare, skal dersom han eller ho blir tilsett for å undervise i norsk, matematikk eller engelsk på ungdomstrinnet, ha minst 60 studiepoeng relevant utdanning for tilsetjingsfaget. Det same gjeld ein grunnskolelærer utdanna før 1. januar 2014.»

Leddet gjelder krav til *tilsetting* for å undervise i norsk, matematikk eller engelsk på ungdomstrinnet. Tilsettingskravet gjelder allmennlærere utdannet våren 2007 eller senere og grunnskolelærere utdannet før 01.01.2014. Ettersom disse lærerne nå foreslås å måtte oppfylle krav om 60 relevante studiepoeng for å kunne undervise i blant annet disse fagene, mener vi at tilsettingskravet i § 14-9 tredje ledd vil være overflødig. Vi foreslår derfor å oppheve § 14-9 tredje ledd. Dette gjøres for å forenkle regelverket, da dette leddet ikke lenger vil ha noen selvstendig betydning.

Spørsmål: Støtter dere at kravet om 60 relevante studiepoeng for *tilsetting* fjernes, når lærerne det gjelder vil bli omfattet av kravet om 60 relevante studiepoeng for å *undervise* i de samme fagene? Er det tungtveiende argumenter i retning av å ikke fjerne kravet?

4.6 Endring i forskriften § 14-8 som følge av Norges folkerettslige forpliktelser

Statsborgere i EØS-land og Sveits har særlige rettigheter knyttet til å kunne utøve yrket sitt i andre medlemsstater, også når yrket er lovregulert, jf. direktiv 2005/36/EF (Yrkeskvalifikasjonsdirektivet).

Forskriften § 14-8 inneholder særlige vilkår for å få godkjenning for tilsetting som lærer for statsborgere fra EØS-land og fra Sveits. I henhold til bestemmelsens andre ledd har statsborgere fra Sveits rett til godkjenning for tilsetting når godkjenningen følger av reglene i tre ulike direktiver. På grunnlag av endring i konvensjonen som ligger til grunn for bestemmelsen, har statsborgere fra Sveits rett til godkjenning etter reglene i direktiv 2005/36/EF, på samme måte som statsborgere fra EØS-land. Av denne grunn foreslår vi å oppheve § 14-8 andre ledd samt § 14-8 siste ledd siste punktum, og inkludere borgere fra Sveits i øvrige relevante ledd.

Det vil bli foretatt en nærmere vurdering av om kravet om relevant kompetanse i undervisningsfag gjør det nødvendig og/eller hensiktsmessig å tilpasse gjeldende godkjenningsordning for statsborgere fra EØS-land, inkludert dagens praksis med utligningstiltak, jf. § 14-8 i forskrift til opplæringsloven.

Spørsmål: Har dere synspunkter på dagens godkjenningsordning for statsborgere fra EØS-land, herunder praksisen med utligningstiltak?

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Hva gjelder økonomiske og administrative konsekvenser, viser vi til omtalen av dette i Prop. 82 L (2014-2015) som dere finner her:

<https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/prop.-82-l-2014-2015/id2402777/?ref=search&term=>

Postadresse: Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO	Telefon: +47 23 30 12 00	E-post: post@utdanningsdirektoratet.no	Bankgiro: 7694 05 10879
Besøksadresser: Schweigaards gate 15 B, Oslo Britveien 4, Molde Parkgata 36, Hamar	Telefaks: +47 23 30 12 99	Internett: www.utdanningsdirektoratet.no	IBAN: NO8876940510879
		Org.nr.: NO 970 018 131	BIC/SWIFT DNBANOKK